

Załącznik
do Uchwały Nr .../.../20
Rady Miejskiej w Brusach
z dnia ... listopada 2020 roku

GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOŁOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA 2021 ROK

Brusy, listopad 2020

Rok 2021 jest kolejnym rokiem realizacji na terenie miasta i gminy Brusy programów: Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również kontynuacją wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich. Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień.

Podstawy prawne:

- 1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 2277 ze zm.),*
- 2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 852 ze zm.),*
- 3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 218),*
- 4. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2020r., poz. 1876),*
- 5. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2020r., poz. 713),*
- 6. Ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015r. (tj. Dz.U. z 2019r., poz. 2365 ze zm.),*
- 7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011r., Nr 209, poz. 1245),*
- 8. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 z dnia 4 sierpnia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1492).*

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie miasta i gminy Brusy.

Oba programy wpisują się w Program Operacyjny – **4. Bezpieczeństwo, zdrowie i pomoc społeczna** będący elementem Projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Brusy na lata 2021-2030. Niniejsze programy mają na celu stworzenie spójnego systemu działań naprawczych oraz profilaktyki uzależnień i problemów społecznych z nimi związanych, a także zmniejszenie skali tych zjawisk – również wśród dzieci i młodzieży.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok ma charakter dokumentu rocznego. Okoliczność ta nakazuje opierać planowane w nim działania na podstawach finansowych określonych w przyjętym na dany rok budżecie Gminy Brusy, bazować w realnie podejmowanych działaniach na istniejącej infrastrukturze organizacji i podmiotów, które w okresie danego roku są w stanie zapewnić realizację przyjętych zadań i priorytetów. Roczna perspektywa zadań powoduje, że większość z nich jest kontynuacją z lat poprzednich, szczególnie jeśli są adresowane do szerokiego grona odbiorców. Przykładem takich działań są: utrzymanie działalności punktu konsultacyjnego, udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych: „Zachowaj Trzeźwy Umysł” „Odpowiedzialny Kierowca”, dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, programów profilaktycznych oraz wypoczynku letniego dla dzieci

i młodzieży. Dodatkowo planuje się finansowanie programów ponadpodstawowych psychoterapii uzależnienia od alkoholu obejmujących zadania wykraczające poza zakres świadczeń gwarantowanych w ramach NFZ. Z realizacji niektórych z nich w bieżącym roku, ze względu na trwającą epidemię, trzeba było zrezygnować. Zabezpieczono z kolei należało środki, zgodnie z zaleceniami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, m.in. na zakup środków ochrony osobistej.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

I. Wstęp

Konsumpcja alkoholu w sposób istotny wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko samych osób pijących szkodliwie lub uzależnionych, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych tj. przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe i winno być przedmiotem szczególnej uwagi ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

Zastanawiamy się jak szybciej, skuteczniej i efektywniej pomagać rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia. Z kolei pomoc, to nie tylko minimalizowanie ich skutków, ale przede wszystkim zapobieganie, czyli edukowanie, uświadamianie, wskazywanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi. Pomagać - to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom, niezależnie od presji otoczenia.

Diagnoza problemu konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnienia od alkoholu na terenie miasta i gminy Brusy

Bardzo ważne w planowaniu i realizacji działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych jest dokładne rozpoznawanie problemów na terenie miasta i gminy, zachowań związanych z konsumpcją napojów alkoholowych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego wywołanego uzależnieniem.

Analiza wartości sprzedaży napojów alkoholowych w latach poprzednich, pomimo zmniejszania się liczby punktów sprzedaży, pokazuje wzrost w zakresie poziomu jego konsumpcji. Dotyczy to również alkoholu niskoprocentowego oraz piwa, chociaż ostatni rok jest pierwszym rokiem w którym odnotowano spadek wartości sprzedaży tego rodzaju alkoholu (2015 r. – 7.058.239,85 zł, 2016r. – 7.085.539,74, 2017r. - 7.500.443,72 zł, 2018r. – 8.313.947,37 zł, 2019r. – 7.885.987,13 zł). Z roku na rok wzrasta niestety wartość sprzedaży alkoholu powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) (2015 r. – 535.345,77 zł, 2016r. – 538.311,87zł, 2017r. - 646.935,86 zł, 2018r. –

808.443,48 zł, 2019r. – 858.752,76 zł), a także alkoholu powyżej 18% (2015r. – 3.030.719,72 zł, 2016r. – 3.032.167,19zł, 2017r. - 3.776.733,19 zł, 2018r. – 4.128.145,35 zł, 2019r. – 4.395.106,73 zł), co dowodzi, że społeczność sięga po coraz to mocniejsze trunki.

Wartość sprzedaży

	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
do 4,5% oraz piwa	7.058.239,85	7.085.539,74	7.500.443,72	8.313.947,37	7.885.987,13
powyżej 4,5% do 18%	535.345,77	538.311,87	646.935,86	808.443,48	858.752,76
powyżej 18%	3.030.719,72	3.032.167,19	3.776.733,19	4.128.145,35	4.395.106,73
Razem	10.624.305,34	10.656.018,80	11.924.112,77	13.250.536,35	13.139.846,62

Liczba zezwoleń

	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
do 4,5% oraz piwa	63	60	60	52	53
powyżej 4,5% do 18%	39	37	38	35	36
powyżej 18%	36	36	35	35	36
Razem	138	133	133	122	125

Skalę problemów społecznych miasta i gminy Brusy związanych z nadużywaniem alkoholu przez mieszkańców zobrazują poniżej przedstawione dane instytucji prowadzących działania w sferze przeciwdziałania alkoholizmowi.

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach (GKRPA)

Do jednego z głównych zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Polskie ustawodawstwo mówi o zobowiązaniu do leczenia odwykowego, a więc nie ma to charakteru przymusu w sensie prawnym.

Z prowadzonej ewidencji wynika, że w 2016 roku GKRPA zajmowała się 60 sprawami związanymi z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do Komisji wpłynęło 25 wniosków (z Zespołu Interdyscyplinarnego - 3, od rodziny -13, z policji – 6, od kuratora zawodowego -3). Łącznie do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 16 nowych wniosków.

W 2017 roku GKRPA prowadziła 66 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do Komisji wpłynęły 33 wnioski (z Zespołu Interdyscyplinarnego – 4, od rodziny – 10, z policji – 14, od kuratora zawodowego – 2 oraz pracownika socjalnego – 3. Łącznie do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 12 wniosków.

Ilość wydanych postanowień dot. zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Brusach – łącznie 15 (stałych) w tym: 11 dla placówek handlowych oraz 4 dla placówek gastronomicznych.

W 2018 roku GKRPA zajmowała się 55 sprawami z wiązanych z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do komisji wpłynęły 32 wnioski wszczynające nową procedurę (z Zespołu Interdyscyplinarnego – 7, od rodziny – 6, z policji – 12, od kuratora zawodowego –7). Łącznie do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 19 wniosków. Ilość wydanych postanowień dot. zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Brusach – łącznie 48 (stałych) w tym: 41 dla placówek handlowych oraz 7 dla placówek gastronomicznych.

W 2019 roku GKRPA zajmowała się 47 sprawami z wiązanych z nadużywaniem alkoholu. W tym okresie do komisji wpłynęły 19 wniosków wszczynających nową procedurę (z Zespołu Interdyscyplinarnego – 3, od rodziny – 8, z policji – 4, od kuratora zawodowego –3, od pracownika socjalnego - 1). Łącznie do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 20 wniosków, dodatkowo 2 wnioski skierowano w związku ze zmianą sposobu leczenia. Ilość wydanych postanowień dot. zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałą Rady Miejskiej w Brusach – łącznie 35 (stałych) w tym: 25 dla placówek handlowych oraz 10 dla placówek gastronomicznych. Przeprowadzono 24 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

2. Punkt konsultacyjny w Brusach

Zakres działalności Punktu:

- *postępowanie diagnostyczne, polegające na rozpoznaniu sytuacji psychospołecznej, medycznej, prawnej klienta oraz ustalenie skutecznych sposobów pomocy,*
- *poradnictwo psychologiczne i prawne dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, w tym rodzin*

dotkniętych przemocą w rodzinie,

- *wszechstronna informacja na temat mechanizmów powstawania uzależnień oraz możliwości i dostępnych form terapii,*
- *dostarczanie informacji o dostępnych miejscach pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji, które mogą się włączyć w systemową pomoc dla rodziny,*
- *motywowanie i kierowanie do leczenia,*
- *udzielanie wsparcia i pomocy psychospołecznej osobom po zakończeniu terapii odwykowej i członkom ich rodzin,*
- *propagowanie zdrowego trybu życia.*

W 2016 roku w Punkcie pracowało łącznie 6 specjalistów: 3 psychologów, 2 terapeutów ds. uzależnień oraz 1 prawnik). Udzielili oni łącznie 864- osobo/porad indywidualnych (291 osobo/porad udzielili psychologodzy, 389 osobo/porad - terapeuci ds. uzależnień oraz 184 osobo/porad - prawnik).

Od 2017 roku w Punkcie pracuje 5 specjalistów: 2 psychologów, 2 terapeutów ds. uzależnień oraz 1 radca prawny). W 2018 roku udzielili oni łącznie 770- osobo/porad indywidualnych (290 osobo/porad udzielili psychologodzy, 379 osobo/porad - terapeuci ds. uzależnień oraz 101 osobo/porad - radca prawny).

W 2019 roku udzielili oni łącznie 974- osobo/porad indywidualnych (460 osobo/porad udzielili psychologodzy, 428 osobo/porad - terapeuci ds. uzależnień oraz 86 osobo/porad - radca prawny).

Najczęściej zgłaszanym problemem przez osoby korzystające z porad psychologa są stany depresyjne oraz autoagresja (gł. samookaleczanie wśród dzieci i młodzieży lub przeżycia traumatyczne). Pomocy psychologicznej oczekują także członkowie rodzin nadużywających alkohol. Natomiast z porad terapeutów w przeważającej większości korzystają osoby uzależnione oraz współuzależnione. Z porad prawnych korzystają najczęściej członkowie rodzin borykających się z uzależnieniem oraz osoby wobec których istnieje podejrzenie, że dotknięte zostały zjawiskiem przemocy w rodzinie.

3. Zespół interdyscyplinarny ds. przemocy w rodzinie (ZI)

Działający przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brusach Zespół Interdyscyplinarny koncentruje swe zadania głównie wokół integrowania i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie.

W 2017r. roku Zespół pracował z 37 rodzinami - wśród nich było 24 rodzin, z którymi rozpoczęto pracę na nowo w 2017 roku. W wymienionym okresie do Zespołu wpłynęło 26 NK , w tym 5 w toku trwającej procedury. W 31 przypadkach podejrzenie istnienia przemocy w rodzinie powiązane było z podejrzeniem nadużywania alkoholu.

W 2018r. roku Zespół pracował z 40 rodzinami - wśród nich były 22 rodziny, z którymi rozpoczęto pracę na nowo w 2018 roku. W wymienionym okresie do Zespołu wpłynęły 34 NK, w tym 10 w toku trwającej procedury. W 36 przypadkach podejrzenie istnienia przemocy w rodzinie powiązane było z podejrzeniem nadużywania alkoholu. W 2019r. roku Zespół pracował z 44 rodzinami - wśród nich było 27 rodzin, z którymi rozpoczęto pracę na nowo w 2019 roku. W wymienionym okresie do Zespołu wpłynęło 47 NK, w tym 17 w toku trwającej procedury. W 22 przypadkach podejrzenie istnienia przemocy w rodzinie powiązane było z podejrzeniem nadużywania alkoholu.

Do końca września 2020 roku Zespół pracował z 42 rodzinami - wśród nich są 24 rodziny, z którymi rozpoczęto pracę w 2020 roku. Do Zespołu wpłynęło 34 NK, w tym 9 w toku trwającej procedury. W 16 rodzinach podejrzenie istnienia przemocy w rodzinie powiązane było z podejrzeniem nadużywania alkoholu.

Dane statystyczne lokalne poświadczają opracowania naukowe mówiące o związku alkoholu i przemocy w rodzinie. Alkohol może pobudzać agresję lub przemoc przez zakłócenie normalnej pracy mózgu. Prace badawcze potwierdzają wzrost agresywności w miarę wzrostu ilości spożytego alkoholu. Zarówno spożycie alkoholu, jak i przemoc są powszechnymi zjawiskami w naszym społeczeństwie, pomiędzy nimi istnieje wiele związków, a podejmowanie działań interdyscyplinarnych może ograniczyć w znacznej mierze skalę zachowań dysfunkcyjnych.

4. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach (MGOPS)

Zgodnie z art. 2 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. - pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pracownicy socjalni Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brusach (MGOPS) w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, często także dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami.

Zapotrzebowanie na pomoc finansową MGOPS ulega zmniejszeniu w stosunku do lat ubiegłych. Zwiększa się natomiast zapotrzebowanie na świadczenia w zakresie pracy socjalnej. W 2016 roku pomocy w postaci świadczeń pieniężnych udzielono 324 osobom, świadczeń niepieniężnych – 779 osobom, natomiast wsparcia w postaci pracy socjalnej – 41 rodzinom. W 2017 roku pomocy w postaci świadczeń pieniężnych udzielono 219 osobom, świadczeń niepieniężnych – 686 osobom, natomiast wsparcia w postaci pracy socjalnej – 41 rodzinom. W 2018 roku pomocy w postaci świadczeń pieniężnych udzielono 714 osobom, świadczeń niepieniężnych – 1.432 osobom, natomiast wsparcia w postaci pracy socjalnej – 76 rodzinom. W 2019 roku pomocy w postaci świadczeń pieniężnych udzielono 227 osobom, świadczeń niepieniężnych – 206 osobom, natomiast wsparcia w

postaci pracy socjalnej – 95 rodzinom. W okresie styczeń – czerwiec 2020 roku ze świadczeń pieniężnych skorzystały 82 osoby, ze świadczeń niepieniężnych – 149 osób oraz z pomocy w postaci pracy socjalnej – 115 rodzin.

Pomoc udzielana przez MGOPS na przestrzeni ostatnich lat:

liczba osób/rodzin	2016	2017	2018	2019	do końca czerwca 2020
świadczenia pieniężne	324	219	714	227	82
świadczenia niepieniężne	779	686	1.432	206	149
wsparcie w postaci pracy socjalnej	41	41	76	95	115

Główne powody przyznania pomocy społecznej to:

liczba rodzin	2016	2017	2018	2019	do końca czerwca 2020
niepełnosprawność	152	143	129	111	57
bezrobocie	177	129	95	79	43
ubóstwo	362	271	241	172	97
bezradność opiekuńczo-wychowawcza	6	7	7	3	3
długotrwała lub ciężka choroba	53	45	40	41	24
alkoholizm	20	10	5	9	6
przemoc w rodzinie	3	0	1	2	1
Inne:	289 <i>(w tym 281 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, 4 - z powodu bezdomności, 4 - zdarzenie losowe)</i>	1.337 <i>(w tym 268 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, 4 - z powodu bezdomności, 90 - zdarzenie losowe, 975 - klęska żywiołowa)</i>	283 <i>(w tym 244 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, 4 - z powodu bezdomności, 35 - zdarzenia losowe)</i>	156 <i>(w tym 145 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, 4 - z powodu bezdomności, 2 - zdarzenia losowe, 4-klęska żywiołowa lub ekologiczna, 1-trudność w przystosowaniu się do życia po</i>	67 <i>(w tym 60 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, 5 - z powodu bezdomności, 2 - zdarzenia losowe)</i>

				zwolnieniu z zakładu karnego)	
--	--	--	--	-------------------------------	--

5. Posterunek Policji w Brusach

Podejmując działania na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi nie można pominąć roli Policji, która jest zobowiązana do zapewnienia bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania porządku publicznego. Policja informuje, że w 2018 roku do Izb Wytrzeźwień KPP w Chojnicach i innych, celem wytrzeźwienia, przewieziono 12 osób. W 2019 roku do Izb Wytrzeźwień KPP w Chojnicach i innych, celem wytrzeźwienia, przewieziono 16 osób. W okresie od stycznia do września 2020 roku 12 osób. Szczegółowe dane w tym zakresie obrazuje poniższe zestawienie:

	2018 rok	2019 rok	I-IX 2020
Przewieziono do Izby Wytrzeźwień KPP w Chojnicach i innych, celem wytrzeźwienia	12	16	12
Nieletni znajdujący się pod wpływem alkoholu, których odebrali rodzice lub opiekunowie z Posterunku Policji w Brusach	0	5	3
Przestępstwa kryminalne	204	201	145
- w tym przez osoby będące pod wpływem alkoholu	23	38	20
Zatrzymanie osób kierujących pojazdami na drodze publicznej <u>w stanie nietrzeźwości,</u> w tym:	23	51	30
- kierującymi pojazdami mechanicznymi dwuśladowymi	14	29	17
- motorowerami	9	9	3
- rowerami	4	13	10

III. Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych

Do kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na obrót napojami alkoholowymi zobowiązany jest burmistrz w związku z wydanymi zezwoleniami na sprzedaż napojów alkoholowych oraz gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gmina realizuje politykę ograniczania dostępności do napojów alkoholowych m.in. poprzez kontrolowanie punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych przez upoważnionych przez Burmistrza Brus członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracowników Urzędu Miejskiego w Brusach, pod kątem przestrzegania przez przedsiębiorców zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określonych w art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2017 roku kontrole przeprowadzono w 21 placówkach handlu detalicznego oraz 2 placówkach gastronomicznych. W 2018 roku kontrole przeprowadzono w 20 placówkach handlu detalicznego oraz 4 placówkach gastronomicznych. W 2019 roku przeprowadzono 24 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych (w 19 placówkach handlu detalicznego oraz 5 placówkach gastronomicznych).

Rada Miejska w Brusach, uchwałą Nr XXX/271/18 z dnia 7 września 2018 roku ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz wskazania miejsc publicznych stanowiących odstępstwo od zakazu ich spożywania.

Ustalone limity są niższe od dotychczasowych i przedstawiają się następująco:

	Maksymalna liczba zezwoleń na terenie miasta i gminy Brusy przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	Maksymalna liczba zezwoleń na terenie miasta i gminy Brusy przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży
do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo	17	55
powyżej 4,5% do 18 zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	15	45
powyżej 18% zawartości alkoholu	15	45

Uchwała wyklucza usytuowanie punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych bliżej niż 20 metrów od szkół, zakładów lub placówek oświatowo-wychowawczych, kościołów i cmentarzy. Natomiast odstępstwo od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych stanowią budynki świetlic wiejskich z bezpośrednim obrębem lub inne miejsca stanowiące mienie gminne - w czasie trwania ich wynajmu lub użyczenia oraz place i inne miejsca stanowiące mienie gminne - podczas odbywających się na nich imprezach plenerowych organizowanych przez Gminę Brusy, Sołtysa lub Radę Sołecką.

Aktualnie na terenie gminy Brusy ważnych jest 122 zezwoleń stałych, w tym:

- 51 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alk. do 4,5% oraz piwa,
- 34 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alk. powyżej 4,5% do 18%,
- 37 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alk. powyżej 18%.

IV. Cele Programu

Nadrzędnym celem Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cele szczegółowe to:

1. Zwiększenie dostępności do instytucji wspomagających proces leczenia oraz rehabilitacji osób nadużywających substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.
2. Redukcja szkód spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych, w szczególności alkoholu.
3. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej co do skutków używania substancji psychoaktywnych.
4. Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji wchodzących w skład zespołów do działań interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przemocy.

V. Zadania do realizacji

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu; udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej - a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

Środki finansowe potrzebne do realizacji zadania – 108.792 zł

Termin realizacji zadania – na bieżąco w ciągu roku.

Sposób realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Zabezpieczenie ciągłości funkcjonowania Punktu konsultacyjnego i realizacji prac w zakresie motywowania i informowania o możliwości podjęcia leczenia, udzielanie wsparcia osobom i ich rodzinom po zakończonym leczeniu oraz podejmowanie, wspólnie z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brusach, interwencji w zakresie przemocy domowej /wynagrodzenie specjalistów/.	106.392 zł

<i>(Szacunkowo: terapeuci - 14 godz./tyg., psychologzy - 16 godz./tyg., radca prawny - 2 godz./tyg.)</i>	
Finansowanie doposażenia Punktu konsultacyjnego w pomoce i sprzęt, w tym m.in. dydaktyczny niezbędny do realizacji zadań, zakup art. spożywczych na potrzeby prowadzenia grupy wsparcia <i>(m.in. alkomat, ustniki, naczynia, art. spożywcze, drobne art. biurowe, środki ochrony osobistej)</i>	1.700 zł
Zakup/prenumerata i dystrybucja publikacji, materiałów edukacyjnych, informatycznych na potrzeby Punktu konsultacyjnego (ulotki, informatory, itp.	300 zł
Wspieranie inicjatyw w tworzeniu grup samopomocowych.	0 zł W ramach bieżącej działalności GKRPA oraz PAN
Podtrzymywanie współpracy służb - Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, kuratorów sądowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	400 zł

Wskaźniki: liczba udzielonych porad/konsultacji w Punkcie konsultacyjnym, liczba procedur samopomocowych, liczba spotkań służb.

Zadanie 2

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży

Środki finansowe potrzebne do realizacji zadania – 134.969 zł

Termin realizacji zadania – na bieżąco w ciągu roku.

Sposób realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Dofinansowanie kosztów utrzymania świetlicy środowiskowej z elementami socjoterapii (działanie: Centrum Wsparcia Rodziny w ramach Centrum Usług Społecznych).	17.876 zł
Zwiększenie dostępności i jakości szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych (w szczególności rekomendowane programy profilaktyczne) oraz wspomaganie kształcenia w dziedzinie profilaktyki wychowawców, nauczycieli, pedagogów, rodziców, pracowników socjalnych, policjantów, itp., w tym prowadzenie diagnozy lokalnych zagrożeń.	12.593 zł
Organizowanie i wspieranie działań służących rekreacji i zabawie dzieci i młodzieży bez alkoholu, w tym współorganizacja dla dzieci i młodzieży	42.000 zł

z terenu miasta i gminy Brusy, festynów i pikników profilaktycznych, które promują zdrowy styl życia, abstynencję i trzeźwość.	
Organizacja wypoczynku letniego obejmującego realizację programu profilaktycznego lub socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z terenu gminy Brusy	42.000 zł
Dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych realizowanych przez szkoły dla dzieci i młodzieży z terenu miasta i gminy Brusy jako elementu działań profilaktycznych.	15.000 zł
Udział Gminy Brusy w kampaniach społecznych (np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Odpowiedzialny Kierowca”, itp.).	5.500 zł
Prowadzenie działalności informacyjnej o ofercie pomocy i podejmowanych działaniach na terenie miasta i gminy Brusy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.	W ramach bieżącej działalności GKRPA oraz PAN
Zapewnienie materiałów na prowadzenie działalności profilaktycznej, dystrybucja publikacji edukacyjnych w środowisku szkolnym, świetlicach i itp.	

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba przeprowadzonych kampanii, liczba przeprowadzonych zajęć dla dzieci i młodzieży, liczba zorganizowanych/ współorganizowanych imprez profilaktycznych, liczba zorganizowanych pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz liczba osób w nich uczestniczących, ilość rozdyskretybuowanych materiałów informacyjnych.

Zadanie 3

Kontynuowanie prac Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach

Środki finansowe potrzebne do realizacji zadania – 45.000 zł

Termin realizacji zadania – na bieżąco w ciągu roku.

Sposób realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Przeprowadzanie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, w tym prowadzenie rozmów interwencyjno – motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc do podjęcia leczenia.	18.500 zł
Udział przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie i jego grupach roboczych.	
Monitorowanie zjawiska sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz prowadzenie kontroli przestrzegania warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	
Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	

Przygotowanie dokumentacji związanej z wdrażaniem procedury zobowiązania do leczenia odwykowego osób nadużywających alkohol (koszty biegłych sądowych oraz opłaty za wnioski).	14.000 zł
Finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, członków Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników Punktu konsultacyjnego, nauczycieli, pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów, sprzedawców, właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, itp.	6.500 zł
Finansowanie ponadpodstawowych i pogłębionych programów psychoterapii uzależnień.	6.000 zł
Realizacja kampanii profilaktycznych oraz inicjowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień.	W ramach bieżącej działalności GKRPA oraz PAN
Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach z podmiotami podejmującymi inicjatywy dotyczące ograniczania dostępności alkoholu i przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi na terenie miasta i gminy Brusy, a także przeciwdziałanie nietrzeźwości na drogach.	

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych rozmów interwencyjno-motywacyjnych, liczba wniosków skierowanych do Komisji wobec osób nadużywających alkoholu, liczba prowadzonych przez Komisję spraw, w tym wniosków złożonych do Sądu w związku wdrażaniem procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, liczba sfinansowanych programów ponadpodstawowych i pogłębionych programów psychoterapii uzależnień oraz liczba osób w nich uczestniczących, liczba zorganizowanych szkoleń i osób w nich uczestniczących, ilość przeprowadzonych kontroli w zakresie przestrzegania warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, ilość wydanych opinii dot. lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

VI. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach :

1. Maksymalne wynagrodzenie miesięczne:

PRZEWODNICZĄCY – 300 ZŁ BRUTTO - przy wypracowaniu na rzecz Komisji co najmniej 6 godzin miesięcznie;

CZŁONEK - 200 ZŁ BRUTTO - przy wypracowaniu na rzecz Komisji co najmniej 4 godzin miesięcznie.

Ponadto przewiduje się dodatkowe wynagrodzenie za użycie własnego środka transportu w związku z czynnościami na rzecz pracy w GKRPA (*m.in. w związku z kontrolą punktów sprzedaży napojów alkoholowych, uczestnictwem w szkoleniach, itp.*). W skali roku wynagrodzenie roczne zaplanowano do kwoty 500 zł (łącznie na wszystkich członków Komisji) i naliczane będzie według następującej zasady: 1,00 zł brutto za 1 przejechany kilometr.

2. Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest miesięczna karta pracy GKRPA potwierdzona:

- w przypadku członków – przez Przewodniczącego GKRPA,

- w przypadku Przewodniczącego - przez Pełnomocnika burmistrza ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

3. W przypadku niewypracowania przez członków GKRPA minimalnej ilości godzin, o których mowa w pkt. 1 wynagrodzenie nalicza się procentowo - minimalna jednostka rozliczeniowa wynosi 0,5 h.

3. Wypłata wynagrodzenia następować będzie do 15 dnia miesiąca po miesiącu, którego wynagrodzenie dotyczy.

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy Brusy wobec skutków nadużywania alkoholu i stosowania przemocy.

2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczaniem alkoholizmu na terenie gminy Brusy.

3. Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu.

4. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnienia i współuzależnienia.

VIII. Źródła finansowania programu

Finansowanie realizacji niniejszego programu będzie dokonywane z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzące tę sprzedaż podmioty gospodarcze.

Plan wydatków na 2021 rok wynosi **288.761 zł.**

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

I. Wstęp

Nadużywanie środków psychoaktywnych, potocznie – narkotyków, do jakich zaliczane są naturalne lub syntetyczne substancje, które wprowadzone w określonej dawce do organizmu ludzkiego – oddziałują na ośrodkowy układ nerwowy, powodując między innymi zmiany świadomości, percepcji, nastroju. Rozróżniamy narkotyki pochodzenia naturalnego tj. opium, liście koki, konopie indyjskie czy grzyby halucynogenne oraz otrzymywane w laboratoriach chemicznych, do których należą: amfetamina, ecstasy czy LSD. Środki psychoaktywne mają zdolność wywoływania uzależnień oraz uszkodzenia najważniejszych narządów człowieka. Uzależnienie fizyczne jest to przystosowanie organizmu do obecności określonego środka psychoaktywnego, zaś uzależnienie psychiczne oznacza potrzebę, przymus przyjmowania określonej substancji, brak której powoduje lęk, niepokój, poczucie zagrożenia. Myśli i działania osoby uzależnionej koncentrują się wokół narkotyków, ich zdobywania i zażywania.

Narkomania niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczka, choroby weneryczne). Ryzyko zgonu wśród narkomanów jest kilkakrotnie wyższe niż w porównywalnej wiekowo populacji generalnej.

Ustawodawca w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii zobowiązał jednostki samorządu terytorialnego do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii.

W art. 10 tej ustawy wymienione są zadania, których realizacja ma przeciwdziałać zagrożeniom uzależnienia od narkotyków.

Zadania obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej, w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii zbudowany jest w oparciu o kierunki działań wynikające z dotychczas obowiązującego Narodowego Programu Zdrowia oraz o zadania wynikające z zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które stanowią podstawę do działania w tym obszarze na szczeblu gminy.

Program skierowany jest do mieszkańców miasta i gminy Brusy: dzieci, młodzieży, ich rodziców, opiekunów, osób zagrożonych uzależnieniem i uzależnionych oraz członków ich rodzin, nauczycieli, pedagogów i specjalistów z zakresu problematyki uzależnień.

Znaczna część zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii będzie realizowana łącznie z zadaniami dotyczącymi przeciwdziałania alkoholizmowi wyznaczonymi w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok.

II. Zjawisko narkomanii w środowisku lokalnym

Przeprowadzona przez Studio Diagnozy i Profilaktyki z Krakowa (na zlecenie Gminy Brusy) Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych pokazuje, że zjawisko używania narkotyków jest umiarkowanie nasilone wśród młodych mieszkańców miasta i gminy Brusy. Przeprowadzone badania wykazują, że dwóch uczniów (1,3%) szkoły podstawowej miało kontakt z narkotykami. Wśród starszych uczniów, 30 uczniów szkół gimnazjalnych (15,9%) oraz 29 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (35,5%) miało chociaż raz w życiu doświadczenia z używaniem substancji psychoaktywnych. W przypadku uczniów szkół podstawowych, średni wiek inicjacji narkotykowej wyniósł 11 lat, w szkołach gimnazjalnych 13,3 lat, zaś uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 15,3 lat. Niepokojący jest dość wysoki odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy przynajmniej raz w życiu mieli kontakt z substancjami odurzającymi. Odsetek badanych uczniów, którzy mieli kontakt z narkotykami, może być zawyżony przez odpowiedzi uczniów zaliczających tabakę do narkotyków.

W 2015 roku zatrzymano 8 sprawców posiadających środki odurzające (w tym marihuana -1). Przy wykorzystaniu narkotestów, zakupionych w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, funkcjonariusze Posterunku Policji w Brusach przebadali na zawartość w organizmie środków odurzających w 2014 roku - 9 kierujących pojazdami, w latach 2015 i 2016 - 70. W 2017 roku – 20 osób (zatrzymano 5 sprawców posiadających środki odurzające), w 2018 roku – 22 osoby (zatrzymano 4 sprawców).

W grudniu 2018 roku zakupiono po raz kolejny narkotesty. Tym razem w ilości 40 szt. za kwotę 2.417,49 zł. Ich zakup był elementem działań profilaktycznych /lokalnej kampanii w zakresie przeciwdziałania narkomanii prowadzonej we współpracy z Posterunkiem Policji w Brusach. Przy użyciu tych narkotestów w 2019 roku przebadano 18 osób (zatrzymano 11 sprawców posiadających środki odurzające), w okresie od stycznia do września 2020 roku – 8 osób (zatrzymano 3 sprawców).

III. Cele Programu

1. Cel główny

Ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów.

Cele szczegółowe to:

1. Zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy osobom w trudnej sytuacji życiowej, uzależnionym.

2. Zapobieganie i zmniejszenie degradacji psychofizycznej oraz zaburzeń życia rodzinnego osób uzależnionych.
3. Edukacja publiczna na temat negatywnego działania narkotyków na organizm.
4. Zwiększenie liczby ofert szkoleniowych w dziedzinie profilaktyki narkotykowej.
5. Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programów profilaktycznych.

Harmonogram działań

Zadanie 1

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, w tym udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii

Środki finansowe potrzebne do realizacji zadania – finansowanie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GPPiRPA).

Termin realizacji zadania – na bieżąco w ciągu roku.

Sposób realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Udzielanie profesjonalnej pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej osobom zagrożonym narkomanią i eksperymentującym z narkotykami w Punkcie konsultacyjnym.	W ramach bieżącej działalności Punktu konsultacyjnego
Informowanie o możliwościach leczenia stacjonarnego i jego skuteczności w zapobieganiu negatywnym następstwom używania substancji psychoaktywnych	
Udzielanie pomocy rodzinom osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem	

Wskaźniki: ilość udzielonych porad/konsultacji.

Zadanie 2

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży

Środki finansowe potrzebne do realizacji zadania – 3.372 zł

Termin realizacji zadania – na bieżąco w ciągu roku.

Sposób realizacji zadania:

Sposób realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Działalność informacyjno-edukacyjna poprzez zakup, prenumeratę i dystrybucję materiałów dotyczących rozwiązywania problemów narkomanii rozprawdanych przez Punkt konsultacyjny, szkoły i inne współpracujące w tym zakresie organizacje.	500 zł
Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży związanych z profilaktyką i promowaniem zdrowego stylu życia.	W ramach bieżącej działalności GKRPA oraz PAN oraz GPPiRPA
Organizowanie festynów, happeningów, imprez profilaktycznych, konkursów, itp.	
Realizacja na terenie szkół programów/warsztatów profilaktycznych informujących o szkodliwości sięgania po środki odurzające, ugruntowujących postawy życia bez narkotyków jako zwiększenie dostępności i jakości szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych.	2.372 zł
Szkolenia specjalistyczne dla pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, psychologów w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, członków GKRPA, policjantów, itp.	500 zł

Wskaźniki: zakup i ilość rozdyskrybuowanych materiałów profilaktycznych, ilość przeprowadzonych kampanii, zorganizowanych festynów oraz zrealizowanych programów i szkoleń specjalistycznych.

Zadanie 3

Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii

Środki finansowe potrzebne do realizacji zadania – 1.500 zł

Termin realizacji zadania – na bieżąco w ciągu roku.

Sposób realizacji zadania	Szacunkowy koszt
----------------------------------	-------------------------

Realizacja kampanii w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w tym współpraca z innymi gminami i instytucjami.	1.000 zł
Udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych (zakup materiałów profilaktycznych).	500 zł
Wspieranie działalności innych podmiotów służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii m.in. poprzez udzielenie pomieszczeń na prowadzenie szkoleń oraz drobnego sprzętu biurowego.	W ramach bieżącej działalności GKRPA oraz PAN

Wskaźniki: zakup i ilość rozdystrybuowanych materiałów profilaktycznych, ilość przeprowadzonych kampanii, udzielona pomoc innym instytucjom .

IV. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy wobec skutków używania substancji psychoaktywnych.
2. Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym od narkotyków.
3. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnienia i współuzależnienia.

V. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok są dochody uzyskane z opłat za zezwolenia wydawane na sprzedaż napojów alkoholowych. Na realizację w/w programu przeznacza się środki finansowe w łącznej wysokości **4.872 zł.**